

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет іноземної філології
Кафедра німецької та романської філології

**СЛОВОСКЛАДАННЯ ЯК ПРОДУКТИВНА МОДЕЛЬ
СЛОВОТВОРЕННЯ В ІСПАНСЬКІЙ МОВІ ТА МЕТОДИКА ЇХНЬОГО
ВИВЧЕННЯ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 481 групи
Спеціальності 014.02 Середня освіта
(мова і література іспанська)

Освітньо-професійна програма: Середня
освіта (мова і література іспанська)

Фам Яна Хаївна

Керівник: доц. Гончаренко О.М

Резидент : доц. Солдатова Т.М

Херсон- 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СЛОВОСКЛАДАННЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА ДИСЦИПЛІНА	6
1.1. Поняття словоскладання в іспанській мові.....	6
1.2. Моделі творення складних слів	10
1.3. Передумови розширення лексичного складу іспанської мови.....	19
РОЗДІЛ 2. НАВЧАННЯ СЛОВОСКЛАДАННЯ ЯК НЕВІД’ЄМНА ЧАСТИНА ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК	23
2.1. Система вправ з навчання пасивного лексичного матеріалу на етапі активізації	23
2.2. Питання формування лексичних навичок з теми «Словоскладання» на уроках іспанської мови на старшому етапі.....	28
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45

ВСТУП

Поповнення словникового складу іспанської мови у перші роки нового століття, як і в останні десятиліття в цілому, за свідченням вчених, здійснюється майже винятково за рахунок власних мовних ресурсів шляхом словотворення і змін значення існуючих одиниць. Іспанська мова збагачується також і за рахунок запозичень.

Продуктування нових лексичних одиниць відбувається по певних словотворчих моделях, що історично склалися в даній мові. При цьому із словотворчих моделей є проблема продуктивності моделі або способу словотвору.

До теперішнього часу безперечним встановленням ознаками дериваційних відносин визнані похідність за формою й умотивованість за змістом. Сучасна іспанська мова має у своєму розпорядженні багато способів утворення нових слів, до числа яких відносяться слововидів, словоскладання, конверсія, скорочення, зворотний словотвір, лексико-семантичний спосіб, чергування звуків і перенесення наголосу в слові (фонологічний спосіб). Однак не всі перераховані способи використовуються однаковою мірою, і питома вага кожного з них у словотворчому процесі неоднакова.

Вивчення словотворчих процесів бере свій початок з часів стародавньої Греції та Риму. Питанням перетворення коротких слів у довгі, більш складні займалися такі видатні філософи, як Платон та Аристотель.

Мова знаходиться в стані постійного розвитку, який складається з окремих мовних процесів, процес творення нових слів. Для написання даної роботи було обрано на тему «Словоскладання як продуктивна модель словотворення в іспанській мові».

Словник кожної мови представляє живу систему, що постійно змінюється і поповнюється. Поповнення словникового складу будь-якої мови відбувається, як правило, за рахунок іншомовних запозичень. Будучи

результатом тривалої культурно-історичної взаємодії мов, їх змішування, запозичення займають значне місце в лексиці будь-якої мови.

Актедитаційна робота охоплює як теоретичні, так і практичні сторони даного питання: словотвір як лінгвістична наука, предмет її досліджень, способи словотвору, їх класифікація та аналіз.

Хоча дана тема і достатньо опрацьована науковцями, але у мові постійно з'являються нові слова та фрази, тому виникає потреба у їх дослідженні та детальному розгляді їх засобів утворення. Дана тема буде актуальною доти, доки буде існувати і розвиватись мова. Адже словотвір займає важливе місце не тільки в граматиці іспанської мови, а й у лексикології, фонетиці та інших лінгвістичних галузях.

Актуальність виконаного дослідження зумовлена тим, що будь-яка мова не є системою константною, тобто нерухомою. Так само і словниковий склад іспанської мови знаходиться у перманентному стані свого розвитку та самовдосконалення. Саме тому доцільним є вивчення нових специфічних способів іспанського словотворення, адже в сучасних мовознавчих студіях їм приділено недостатньо уваги.

Мета даної роботи полягає у дослідженні та розкритті як практичних, так і теоретичних питань щодо визначення таке словоскладання, а також його головні та другорядні засоби та їх функціонування, їх класифікація та визначення характерних ознак новоутворених слів, розглянути проблеми опрацювання теми «Словоскладання» на уроках іспанської мови в сучасній іспанській мові в старшій школі.

Досягнення цієї мети передбачає розв'язання наступних **завдань**:

- проаналізувати поняття словоскладання та її ознаки;
- визначити засоби словоскладання в сучасній іспанській мові;
- ознайомитись з системою вправ з навчання лексичного матеріалу щодо теми «Словоскладання».

Об'єктом дослідження даної дипломної роботи є способи словотвору в сучасній іспанській мові.

Предметом дослідження є лексичні одиниці, створені за допомогою словоскладання, його функціонування і сфери вживання новоутворених слів.

При дослідженні теми в роботі було використано такі загальні наукові методи: порівняльний, емпіричний та метод суцільної вибірки

Структура виконаної роботи обумовлена її метою та завданнями і складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури та додатків.

У 1 Розділі ми розглядаємо поняття «словоскладання» та моделі створення складних слів; У розділі 2 розглядаємо словоскладання як невід'ємну частину формування лексичних навичок, та вивчаємо систему вправ з навчання пасивного лексичного матеріалу на етапі активізації, пропонуємо фрагмент уроку з вивчення теми «Словоскладання».

РОЗДІЛ 1

СЛОВОСКЛАДАННЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА ДИСЦИПЛІНА

1.1. Поняття словоскладання в іспанській мові

Словоскладання є одним із трьох найпродуктивніших способів словотворення в іспанській мові. Динамічний підхід до дослідження словникового складу на певному його зрізі означає, насамперед аналіз процедури та правил формування мовних одиниць, динаміка мови співвідноситься із принципом похідності мовних одиниць, з трансформаціями, модифікаціями мовного знака, тобто динаміка словникового складу — це, насамперед динаміка розвитку словоскладання.

Під словоскладанням розуміють правила творення мовних одиниць за певними моделями та схемами, систему способів та засобів творення нових слів. «Слово твориться певною сукупністю стосунків його компонентів (кореня -афіксів) і відношенням цього слова - члена словотворчої системи - до іншого слова самої системи». Основна лексична функція словотвору, підкреслюють мовознавці. Принципово еволюційна, вона спрямована на зміну мови [27, с. 89].

В іспанській мові існує також таке явище, як книжне словоскладання — складання двох запозичених основ, які в іспанській мові не існують. В якості самостійних лексем (*malgrama* — *mal* + *grama*), зокрема характерне для мережної об'єднання класичної основи з основою, запозиченою з англійської мови (*webnauta* - *web* + *nauta*), а також гібридне словоскладання — приєднання запозиченої основи до власне іспанської (*malgrama* — *mal* + *grama*). Ці способи не надати продуктивних моделей до мережного словотворення.

Однією з форм деривації, за якої до основи слова додаються водночас префікс і суфікс, або один афікс додається до двох основ одночасно. У мережній лексиці нами зареєстровано кілька парвсннтстичних одиниць.

утворених за схемою « *palma*: + основа + суфікс, що належать до категорій дієслова (*amorcillar, morongar, encriptar*) та іменника (*encriptar*) , і не знайдено жодного прикметника [59].

Поєднання лних основ та суфікса с низькопродуктивним в іспанській мові. У мережній лексиці таких новотворів нами не зафіксовано. Спосіб ректієсної деривації й не дуже продуктивним в іспанській мережній мові. Найпродуктивнішим формантом с -а. за допомогою якого творяться іменники на позначення процесу дії від дієслів, сформованих за допомогою суфікса **-ar** від основ англomовного походження (*cliqueo, escaneo, formateo*). Кількість іменників, утворених від власне іспанських основ, значно менша. Зустрічаються іменники зі значенням виду діяльності, утворені за допомогою формату **-a** (*ciberocupra*).

Лексичні усічення с малопродуктивним способом словотворення. Найчисленнішу групу серед мережних усічень складає апокопа (*ver o-versión, giga — gigabyte, apli — aplicacion*). Саме цей тип скорочення більшою мірою притаманний розмовному мовленню та молодіжному енету. Водночас усічення слів за типом снкопи є малопродуктивним (*vlog - vilog - videoblog*). Найменш продуктивною моделлю усічення с афереза. Слова, отримані в результаті усічення, можуть надалі брати участь у словотвірному процесі як основи для деривації або словоскладання і як афіксоїд (*redcam — red + cam , cam -cámara*). Поповнення словникового складу іспанської мови в останнє десятиліття здійснювалося майже винятково за рахунок власних мовних ресурсів шляхом лексичної і семантичної деривації, тобто шляхом словотворення і зміни значення існуючих одиниць [16, с. 6].

Словотворення є одним із способів номінації, оскільки обслуговує словниковий склад мови і с в межах мовної діяльності джерелом готових номінацій, і в той же час являє собою сукупність правил їх утворення за певними моделями і схемами.

Нові слова (так само, як і нові значення) з'являються тоді, коли виникає необхідність назвати нові предмети або висловити дещо інше ставлення до вже відомих предметів або якимось інакше охарактеризувати їх.

Найголовнішим засобом збагачення лексики сучасної англійської мови є творення нових слів, тобто словотворення. Слова в мові не творяться з довільно взятих звуків - їх створюють, керуючись певними закономірностями. Тому треба мати засоби для творення слів і використовувати певні способи словотворення [20, с.187].

Основним суфіксом, який дозволяє формувати прислівники в сучасній іспанській неології є суфікс **-mente**. Він використовувався ще в латинській мові зі значенням «розум, думка», або «намір». Вони формуються від основ прикметників і їх класифікують в залежності від значення цього прикметника:

1) на позначення якості: *altruistamente, impiamente, públicamente, ruidosamente, sensatamente*;

2) на позначення розмірів або ступенів: *largamente esperado, estrechamente unidos*;

3) прикметники кольору або відтінку: *claramente, luminosamente, oscuramente*;

Взагалі прикметники, що позначають тимчасові стани рідше формують прислівники з **-mente**, ніж ті, що позначають внутрішні якості, власні або характерні для людей чи речей [20, с. 99].

Реляційні прислівники зазвичай формуються за допомогою **-mente** і означають оцінку (*tratar a alguien diplomáticamente, escribir, literariamente*) або «якимось чином». Наприклад, *alfabéticamente* — в алфавітному порядку; *paralelamente* — пов'язано з паралелізмом ; *químicamente* — згідно з основами хімії.

Термін «словоскладання» має два основних значення, які потрібно чітко розрізняти. В першому значенні — він використовується для вираження постійного процесу творення нових слів у мові. Мова знаходиться

в стані постійного розвитку. який складається з окремих мовних процесів. в тому числі і процес утворення нових слів. Цей процес має назву «словотвір».

В другому значенні, термін «словоскладання» означає розділ науки, який займається вивченням процесу утворення нових лексичних одиниць. Предметом дослідження словоскладання з вивчення процесу утворення нових лексичних одиниць та засобів, за допомогою яких цей процес відбувається (суфіксів, префіксів, інфіксів тощо). Словотворення є одним із специфічних способів номінації. Оскільки обслуговує словниковий склад мови і в межах мовної діяльності джерелом готових номінацій, і в той же час являє собою сукупність правил їх утворення за певними моделями і схемами.

Специфіка словотворення полягає в тому, що для утворення нових лексичних одиниць використовується інвентар словотворчих морфем, і цим зближається з морфологією. а за своїми результатами та цілями, тобто утворенню похідних одиниць номінації зі статусом слова, словотворення зв'язане з лексичною системою [24, с. 36].

Той факт, що основу утворення похідного слова як одиниці вторинної номінації складає судження про предмет, яке виражається предикативним знаком, дає підстави говорити про генетичний зв'язок словотворення із синтаксисом [24,с.40].

Моделі творення орфографічно складних слів, включно з структурами, або зростанням (*el teveo-meves*), у мережній лексичній системі, не є продуктивними. Зокрема, утворення рівня фрагматичних структур мають тенденцію скорочуватися до абривіатури (PQ!) — *Pero que demonios*). Тому саме синтематичні що створені моделі є найпродуктивнішими в мові. Найбільш продуктивними моделями є Іменник+Прикметник (*Aldea Global*), а також Іменник + Абривітура (*atributo NT ML, dirección IP*), та за внутрішньою структурою відповідає моделі Іменник + Іменник, проте другий елемент виступи у вигляді вбрснів тури-запозичсння. Модель Дієслово + Іменник, проте достатньо часто використовується у вигляді конструкції

Hacer +Іменник , де іменний компонент зазвичай с дієсловом (*hacer zoom, hacer setup, hacer surf*). В окремих випадках одні з елементів синтагматичного складу слова внаслідок високої чвстотності вживання може перетворитися на афіксоїд (*e-comercio*) [26, с. 55-56].

1.2 Моделі творення складних слів.

Іспанська мова володіє розвинутою словотвірною системою, різними способами утворення нових слів, що надає змогу формувати значний лексичний фонд. Словотворення – це універсальний спосіб, який забезпечує динаміку та розвиток всієї мовної системи взагалі, утворюючи слова засобами власної мовної системи за певними моделями та схемами [28, с.111].

У словотвірній системі сучасної іспанської мови **суфіксація** посідає найважливіше місце за допомогою різноманітності використання суфіксів та їхній різносторонній семантиці.

Іменникова суфіксація . Найпродуктивнішим іменниковим суфіксом є *-ción / -sión* (іменникових суфіксальних новотворів), що утворює від дієслівних іменники. Його продуктивність зумовлена здатністю формувати неологізми з абстрактним значенням, які належать до тематичних груп лексики: *al consumo de drogas se desencadene en los individuos un proceso deculpabilizion* [47]. Причина появи значної кількості новотворів такого типу криється у високій продуктивності дієслівних суфіксів *-ificar, -izar*, від яких утворюються іменники на *-ción*. До інших іменникових продуктивних суфіксів належать *-ismo, -ista, -dad, -dor, -mento, -ero*. Чинниками, що сприяють продуктивності, є наявність актуального значення або набуття чогось нового, яке формант розвинув шляхом актуалізації сучасної дійсності в картині світу комунікантів, а також розширення комбінаторних можливостей і здатність утворювати лексику різних сфер ужитку [28,с.120].

Прикметникова суфіксація. Найпродуктивніший прикметниковий суфікс *-ado / -ido* деривує 19% прикметникових суфіксальних новотворів: *una vez correctamente formateado quedará grabado* [47]. До інших суфіксів, які беруть участь у творенні нових слів, належать *-ico, -ante, -al, -able*, продуктивність яких зумовлюється актуальним значенням, впливом схожих продуктивних суфіксів з іншої мови, специфікою та розширенням комбінаторики [34,с.231].

Дієслівна суфіксація. До цієї групи суфіксів слід відносити ті, які творять дієслова та їхні форми. Суфікс *-ar*, якиц утворює дієслова від іменникових та прикметникових основ. Продуктивність суфікса пояснюється його нейтральним значенням: *basamentar*. Специфікою суфікса *-ear* є його здатність приєднуватися до основ іменників, прикметників і дієслів та виражати значення «тривалої ситуації, повторення» з відтінком «звичності»: *aquel que prefiere recanear sentado en el salón de su casa* .

Суфікс *-izar* утворює дієслова з каузативним значенням дії. Поява багатой кількості неологізмів пояснюється специфікою значення комбінунання суфікса; вживанням нових слів на *-izar* у науково-технічній сфері та в мові політиків. У своїй більшості нові слова формують технічну (*acustizar*) і суспільно-політичну лексику (*autentizar*) [30, с.47].

Оцінні суфікси активно вживаються в розмовному мовленні, адже однією з головних рис іспанського усного мовлення є наявність значної кількості експресивних ЛО, що виражають суб'єктивне ставлення самого адресанта до предмета думки або. За семантичним критерієм розрізняють збільшувальні, зменшувальні й зневажливі оцінні суфікси, яким притаманні такі характеристики як: взаємодія номінативної й експресивної функцій; сполучуваність з іменними основами; лексикалізація, яка змінює семантично похідну основу для позначення нової реальності й обумовлює появу нового слова з незалежним значенням. Нові слова, утворені лексикалізованими оцінними суфіксами, складають 4% новотворів дослідження. Найпродуктивнішими оцінними суфіксами іспанської мови є

-ón : Fue un calentón, estaba desquiciado y me compré una Game Boy Advance
-azo (decretazo); *-ito* (bocadito); *-illo* (Pinzas y bastoncillo son ahora el instrumental básico para atrapar a un asesino [47]).

Суфіксоїди є різновидами афіксоїдів – мовні одиниці перехідного типу з ознаками коренів і формантів, які повторюються з тим самим значенням у багатьох словах, наближаючись за словотвірними функціями до афіксів, які також вважають аглютинативними елементами термінотворення. Суфіксоїди менш продуктивні, що пояснюється їхньою вузькоспеціалізованою сферою вжитку й слабким семантичним розвитком (пор.: 13,6% префіксоїдних новотворів – 5,8% суфіксоїдних). Найпродуктивнішим суфіксоїдом у сучасній іспанській пресі (11% суфіксоїдних новотворів) є *-terapia*. Здатність приєднуватися до іспанських та греко-латинських основ підсилила його дію: *labioterapia, geoterapia*. Продуктивність інших суфіксоїдів, *-logía, -metro, -fobia*, пояснюється розширенням їхньої комбінаторики та актуальністю значення [58].

Парасинтез (1,3% усіх новотворів) виник на певному етапі розвитку мови та є періодом руйнування семантичного синкретизму мовних одиниць, під час якого відбувається укріплення мовної парадигматики, посилення значущості вихідних форм слова та рис аглютинативності в мові. Перша група, суфіксально-префіксальна, утворює, здебільшого, парасинтетичні дієслова. Найпродуктивніша структура *a + N/Adj + ar(se)* позначає «набуття» однієї з якостей основи»: *abalaustrar*. Друга модель парасинтетичних дієслів: *en + N/Adj + ar(se)* має локативне значення: *ensobrar* [58].

У сучасній іспанській мові появу неологізмів, утворених **регресивною деривацією** (1,4%), ініціюють ЗМІ для встановлення власного стилю, економії часу й простору та заміни синонімічних слів на *-ción, -dura, -miento*. Збільшенню кількості слів із кінцевою голосною *-e* сприяла присутність адаптованих запозичень на *-e*. Ці новотвори позначають результат дії основи дієслова: *alucine, cuelgue*. Найпродуктивнішою кінцевою голосною є *-o*, що

пояснюється її здатністю приєднуватися до основ дієслів на *-ear*. Слова з молодіжного сленгу та галузі інформатики складають значну групу неологізмів: *coreo, fumeteo, cliqueo* [37].

Словоскладання. Більшість іспанських лінгвістів (М.Альвар Ескерра, Е.Бустос, М.Ланг, Х.А.Міранда) розподіляють на складні слова: 1) орфографічні слова — слова / основи слів, об'єднані графічно або через дефіс; 2) **синтагматичні** слова – не об'єднані графічно, які позначають якусь одну реалію та утворюють семантичну єдність усіх сполучень і нероздільність складових формантів [38.]

Найпродуктивнішою моделлю утворення **орфографічних** складних слів є $V + N$. Це один із небагатьох типів складних слів у іспанській мові, в якому сполучаються основа (перший компонент) і лексема.

Дуже висока продуктивність пояснюється «відкритим класом» в романських мовах, здатністю називати реалії внаслідок можливості поєднання слів, що складають мотивувальну базу, та утворенням слів, які належать до різних сфер науково-технічного тарозмовно-побутового вжитку: *apoyacabezas, cazafantasmas, cumplesiglos* [38].

Продуктивність моделей орфографічних складних слів $N + N$ та $Adj +$ зумовлюється необхідністю створення складних номінацій якостей та ознак і здатністю формувати різні групи лексики.

Синтагматичні складні слова (ССС) відносять до аналітичних форм мови. Створені на основі патримоніальної лексики, вони є більш зрозумілі адресатам. СССР поділяються на прийменникові й безприйменникові. Модель $N + Adj$ є найпродуктивнішою, що пояснюється природним для іспанської синтагми розташуванням прикметника в постпозиції. Новотвори поповнюють лексику різних тематичних груп: *contrato blindado, manta eléctrica*.

Модель $N + N$ вважається продуктивною внаслідок впливу англійської та німецької мов. Множина цих неологізмів є додаванням флексії до першого слова, тим часом як друга лексема залишається незмінною — *niños burbuja*,

що свідчить про семантичне схрещення конструкції та підтверджує думку про те, що це складні слова, збільшення кількості яких дуже сприяє розвитку аналітизму в іспанській мові.

Найпродуктивнішою прийменниковою синтагматичною моделлю є структура з прийменником *de* : *nota de corte, pareja de hecho* [60]. Поява такої кількості складних синтаксичних структур перевантажує мову, робить її менш гнучкою, що, в свою чергу, стимулює різні види скорочень. В іспанській лінгвістиці розрізняють такі види скорочених слів: 1) лексичні скорочення; 2) акроніми; 3) абрєвіатури. **Лексичні скорочення** є результатом зменшення фонетичної оболонки лексичних одиниць. Найчисельнішу групу утворює апокопа. Ці новотвори притаманні розмовному мовленню, а саме — молодіжному сленгу. Під час процесу усічення може відбутися переміщення наголосу (*boli* ← *bolígrafo*) або зміна останнього голосного скороченого слова (*estupa* ← *estupefaciente*) через активність суфікса *-ata* [60].

Проміжне місце між словоскладанням і абрєвіацією займають слова, утворені процесом, який у іспаністиці називають **акронімією**, а у вітчизняній і радянській лінгвістиці — телескопією. Найбільша група акронімів утворюється за моделлю N + N і складає 87% всіх нових акронімів. Вона розподіляється на акроніми із сурядним (*secrefata*) та підрядним (*telecracia*) зв'язком. Виокремлюються різні тематичні групи лексики — передусім, це слова технічного й спеціалізованого характеру: *infoartista*.

Для функціональної лінгвістики словотвір утворює вторинні (похідні) одиниці прямої та непрямої номінації засобами комбінаторики афіксальних і неафіксальних морфем, які моделюються як семантичні структури, що слугують для розчленування опису предмета, процесу або явища. Центральною одиницею словотвору є слово, оскільки воно сполучує властивості вищих (синтаксичний) і нижчих (фонемний, морфемний) рівнів мови [21, с. 90].

Слово складається з морфем, основою яких є повторюваність у різних словах певних фонематичних частин із тими самими значенням і функцією. Ототожнення морфем в різних словах викликані тим, що одна й та сама морфема може виступати у різному фонематичному вигляді, які називають аломорфами чи морфами. Проте, важливим варіантом морфемі слід вважати той, що відрізняється найбільшою кількістю сполучень. Іспанська лінгвістична література називає такі види словотворення, як афіксальний (префіксація та суфіксація), парасинтез, словоскладання й скорочення. У сучасній іспанській мові, як і в інших романських, найчастотнішим способом утворення новотворів є афіксація, - створення нових ЛО через додавання існуючим словам неподільних елементів (афіксів) [35].

Підхід генеративістів до цієї проблеми наголошує на тому, що під час аналізу похідних слів слід звертати увагу на глибинні та поверхневі структури. Так, прикметник *transmontano* є лише поверхневою структурою, яка в глибинній структурі представлена реченням *el hombre esta tras la montana*. Внаслідок законів компресії, додавання та переміщення на поверхневу структуру виходить лише одне слово. Речення глибинної структури включає дві синтагми: іменникову (*el hombre*) та дієслівну (*esta tras la montana*). За допомогою компресії вихідною структурою стає *el hombre trasmontano*, яка ад'єктивується на поверхневому рівні в одне слово *transmontano*. Отже, префікс *-trans* включає основну частину глибинної структури «*que esta tras*», тим часом як основа *montano* визначає іншу частину глибинної структури й граматичну категорію слова [6,с.89-90].

Перед тим, як розглядати аналіз кожного з видів словотвірних процесів, визначимо важливі для словотвірної системи явища та поняття, насамперед лексикалізацію та граматикалізацію. В нашому дослідженні лексикалізація розглядається, як процес перетворення певних елементів (морфем) або сполучення елементів (речення, аббревіація) на стійкі елементи мови, які функціонують як еквівалент окремого слова, що змінило лексичне значення й граматично-синтаксичну функцію. Наприклад, у іспанській мові

можуть лексикалізуватися префікси як *ultra-* в *ultras* «прихильники футбольної команди». У такому варіанті, як лексикалізації оцінних суфіксів утворене слово не має оцінного характеру, а представляє найменування реалії *telefonillo* «домофон». Протилежним процесом є граматикалізація, коли слово десемантизується, втрачаючи свою лексичну автономію, і переходить до категорії морфеми. Прикладом граматикалізації можуть бути такі слова, як *caza*, *porta*, *salva* тощо, що беруть участь у творенні значної кількості складних слів (*cazaespías*, *portaaviones*) і з часом можуть сприйматися як афікси.

Так, дієслівний суфікс *-ificar*, який походить від латинського слова *facere* «робити», не сприймається комунікантами як окреме слово через продуктивність утворення складних неологізмів у діяхронії. Іншим ключовим поняттям словотвірних процесів є продуктивність, що характеризує здатність певного словотвірного форманта брати участь у творенні нових слів внаслідок результату дій певних факторів, які визначаються: 1) частотою; 2) рухомістю та гнучкістю; 3) семантичною прозорістю; 4) передбачуваністю; 5) обмеженням; 6) опозицією; 7) соціо та психолінгвістичними умовами [5, с. 7].

Визначивши основні поняття процесу словотворення, розглянемо його сучасний стан і потенції в іспанській мові, а саме: в префіксації, суфіксації, парасинтезі, регресивній деривації, словоскладанні та скороченні слів.

До реєстру словника залучено лише ті слова, які відповідають сучасним нормам іспанської мови. Але це не означає, що не включені слова є неприпустимими для вживання. Водночас у реєстрі наявна певна кількість слів, промаркованих як іншомовні запозичення, вульгаризми та архаїзми. Їх залучили для того, щоб лише пояснити їхні значення, а не санкціонувати їхній ужиток у сучасній літературній мові. Більшість слів належить до загальноновживаної лексики. Із галузевої лексики (наприклад, термінологія фізики, математики, філософії, права та ін.) взято лише ті терміни, що мають вищу частотність уживання. Під час формування словникового реєстру

автори прагнули включити, наскільки це було можливо, всі слова, характерні для книжного стилю [17, с. 102].

Із усіх наявних іспанських діалектизмів, регіоналізмів, вульгаризмів та архаїзмів обрали тільки найбільш показові та поширені у тому чи іншому регіоні. Отже, всі складники словникового реєстру «*Diccionario de la lengua española. Edición del tricentenario*» можна розподілити на такі групи: словотвірні одиниці, службові й повнозначні частини мови та інші частини мови. Розглянемо вказані типи мовних одиниць [17,с.105].

Словотвірні одиниці. До них належать префікси (pre-, contra-, ante-, dis- тощо), суфікси (-aico, -ato, -avo, -eno тощо) та інші морфеми латинського та грецького походження (*hidro-, filo-, -logía* тощо). Як правило, до словника залучено найпродуктивніші словотвірні елементи. Їх розташовано в абетковому порядку перед іншими мовними одиницями, з якими вони збігаються за своєю формою. Так, наприклад, префікс de- знаходиться перед іменником та прийменником de , серед однакових і схожих препозитивних формантів засвідчено такі, як анти-/anti- контр-/contra-, супер-/super-(sobre-), ре-/re-, пост-/post-(pos-), ретро-/retro-, міні-/mini-, мікро-/micro-. На нашу думку, це зумовлено міжмовними контактами, потужним впливом глобалізаційних, або інтернаціоналізаційних, процесів на мови як у діахронії, так і в синхронії. Варто також наголосити, що названі префікси й префіксоїди, – спільна спадщина європейських народів і їх мов, засвоєна ними переважно з класичних мов, зокрема з грецької і латинської. Проте якщо в іспанській мові зазначені вище афікси й афіксоїди становлять давню спадщину від народної латини, характерну для романських мов, то до української лінгвальної системи вони проникали поступово протягом століть, починаючи з XVI-XVIII і аж дотепер, здебільшого через високорозвинені європейські мови – німецьку, французьку, чеську, польську, англійську та ін. [18, с. 118-122].

З-поміж заперечних префіксів, який є типовим як для української, так і іспанської мов, спостерігається активізація використання традиційного

продуктивного форманта анти-/anti-. Останньому в українській мові притаманні такі значення: 1) «протилежність або заперечення ознаки», наявність якої виражена прикметниковою твірною основою в таких прикметниках-неологізмах, як: антиринковий, антиінфляційний, антикризовий, антиснідівський, антидепресивний, антидопінговий, антирухівський тощо; 2) «протилежність, ворожість тому, що названо субстантивно твірною основою» в іменникових новотворах: антиполітик, антипатріот, антидемократ, антиєвропеець, антибюрократизм та ін. Основні його значення в іспанській мові: 1) «з протилежними властивостями, що запобігають появі»: *antiacné, anticaspa*; 2) «протилежний»: *antiabortista, anticonvencional*. Отже, фактичний матеріал переконливо засвідчує, що семантика цього афікса в зіставлюваних мовах має спільні риси. Показово, що в обох мовах він поєднується переважно з прикметниковим та іменниковими, зокрема питомими й запозиченими основами. Цікаво, що в аналізованих мовах префікс анти-/anti- має високу продуктивність у деривації новотворів зі сфери політики (пор.: укр. антирухівець, антивибори, антикризовик, антиющенківський — ісп. *anticomunitario, antigolpe, antiglobalization, antinacionalista*). Багато лінгвістів пояснюють це модною серед політиків тенденцією «подовжувати слова та вирази, щоб виграти час, завуалювати ідею, ускладнити висловлення» [16, с. 118-122].

1.3 Передумови розширення лексичного складу іспанської мови

В іспанській мові процес насичення лексичного ринку чужоземними товарами спостерігається не тільки в загальноживаному пласті лексики, але зачіпає і периферійні сегменти, такі як арго і жаргони. Багато лексем втрачають свій звичний сигніфікат, але денотат все ще продовжує існувати. Відбувається «процес семантичного переосмислення лексем. Так склалось завдяки нападнику футбольного клубу «Барселона» Ліонелю Мессі з лексемою *banquillo*, яка утворила сигніфікат не маленької лавочки, та лавки для запасних гравців і тренерів команд на стадіоні» [23, с.39].

За розрядністю з 32 лексем, які поповнили загальноживаний пласт іспанської мови в 2013 році, і лексем, які поповнили його в 2012 році, виділяємо:

- 1) топоніми (*Lampedusa* Лампедуза),
- 2) антропоніми (*Malala* Малала, *Francisco* Франциско, *Sandy* Санді),
- 3) фузійно складені іменники (*phablet* = *teléfono* + *tableta* фаблет; *masterchef* = *master* + *jefe* Мастер Шеф (функція мультиварки)),
- 4) англіцизми на -ing (*sexting* - секстинг)
- 5) англіцизми як наслідок всесвітньої лінгвістичної глобалізації (*Instagram* Інстаграм),
- 7) аббревіатури (*FLA* = *Fond o de Liquidez Autonómico* Автономний фондліквідності (організація, нездатна фінансувати)
- 8) іменники, префіксально утворені від власних назв (*cholismo* чолізмо (поняття іспанського футболу, передбачає певний стиль гри при наступальному русі, як у мадридського «Атлетіко»)) [36].

«Серед лексем є не тільки іменники, але, наприклад, і числівники, особи, які залежать від держави і які отримують від нього матеріальну підтримку; демонстрація, скликана через Інтернет, дієслова (*varrear* - палити електронні сигарети), прикметники (*preferentes* - ошукані)» [17, с. 65].

Лінгвісти вважають, що основні лінгвістичні баталії майбутнього будуть розвиватися в Інтернеті, де «іспанська мова займає зараз друге місце після англійської, хоча і далеко відстає від неї. Нинішній стан справ відомий: технічна і наукова культура зараз створюється не на іспанській, комп'ютери розробляються не іспанською мовою, а іспаномовні країни лише освоюють все це, переводять на свою мову. Більшість інструментів створюється для обробки англійської мови, тому мови повинні боротися за технологічне виживання. Проблема в тому, що англійська термінологія вже добре розроблена, а іспанська ще тільки створюється тому іспанська мова рясніє варваризмами і кальками з англійської навіть тоді, коли відповідний іспанський термін існує. Проте, у міру розвитку техніки вона все ширше користується природною мовою. Зараз це англійська [35]. Цілком ймовірно, що англійська лексика здійснює позитивний вплив на сучасну іспанську мову, пристосовуючи її до всіх сфер життєдіяльності суспільства.

У своїй книзі про лексикологію іспанської мови В.В. Виноградов пояснював, що: «Лексичний корпус іспанської мови в більшості випадків складається з слів латинського походження (іспанізми). Це природно, тому що іспанська мова виникла з народної латини, яка асимілювала в себе елементи діалектних та розмовних різновидів латинської мови і мала свої регіональні варіанти. Народна латина була своєрідною видозміною латинської мови, породжена історією римського суспільства, його соціальним і культурним розвитком і територіальною експансією [38].

Звичайно, за довгі роки еволюції від вульгарної латини до літературної мови, іспанська мова і, зокрема, її лексичний склад зазнали численні фонетичні, граматичні, графічні, функціонально-стилістичні зміни. Необхідно розуміти і те, що протягом кількох століть іспанське лексичне багатство будувалося не тільки на латинській основі, але і за рахунок інших джерел.

Слід зазначити, що лексичні, семантичні запозичення і кальки мають багато спільного. Що стосується відмінностей між семантичним

запозиченням і семантичною калькою, то якщо в першому випадку у тотожного звучання слів у мові-джерелі запозичується одне або кілька значень, то в другому – семантичне значення без запозичення форми. «Проте такого роду диференціація не кожен раз дотримується в різних класифікаціях, і семантичні кальки можуть поділятися: на омофони, якщо схожість формальна: *compulsorio* - *compulsory* (ісп. *Obligatorio*), *facilidades* - *facilities* (ісп. *Instalaciones*); омоніми, якщо схожість формальна і семантична: *audiencia* - *audience* (ісп. *Público en un concierto de música*), *comerciales* - *commercial* (ісп. *Anuncios de radio y televisión*); синоніми, якщо схожість тільки семантична: *abanico* — *fan* (*Ventilador*). Залежно від способу створення, шляхом запозичення іншомовної моделі слова і його значення за допомогою власних засобів, кальки поділяються на дослівні- *reunión en la cumbre* - *meeting at the summit* (ісп. *reunión cumbre*) і приблизні: *barreminas* — *minesweeper* (ісп. *dragaminas*), *tocacinta* *tapeplayer* (ісп. *radiocasete*) [34].

Граматична адаптація слів, наприклад, проявляється в появі категорії числа і роду. Значна частина запозичень з англійської мови набуває той рід, який притаманний його іспанському еквіваленту або мові, з якою він співвідноситься. Якщо ж неможливо простежити співвідношення запозиченого слова з будь-яким предметом або явищем, що має іспанський еквівалент, слову, як правило, присвоюється чоловічий рід, що можна пояснити властивою йому типологічною функцією відсутності маркування в іспанській мові.

Цікаво, що цей принцип уже був причиною нечастих випадків невідповідності роду англійського слова його іспанському еквіваленту (*el front row*, *la pprimera fila*, *el blazer*, *la americana*, *el trench*, *la gabardina*). Говорячи про засоби масової інформації, неможливо не відзначити роль Інтернету, адже завдяки, зокрема, йому виникло домінуюче становище англійської мови в світі, що не могло не відбитися на інших мовах, в тому числі, на іспанській. Додамо, що крім підвищеної сприйнятливості до таких змін, публіцистичний стиль також здатний більшою мірою, ніж інші

стилі, впливати на ті ж рівні мовної системи. Власне, тому в нашому дослідженні було порушено тему мови засобів масової інформації.

Висновки до Розділу 1.

Таким чином, ми дослідили, що засоби словоскладання дуже різноманитні, серед них : префікси, суфікси, іменники, префіксально утворенні від власних назв.

РОЗДІЛ 2

НАВЧАННЯ СЛОВОСКЛАДАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК

2.1 Система вправ з навчання пасивного лексичного матеріалу на етапі активізації пасивного лексичного мінімуму

У процесі засвоєння лексичного матеріалу можна виділити: 1) етап ознайомлення студентів з новими ЛО — семантизація ЛО; 2) етап автоматизації дій студентів з новими ЛО, де розрізняють 1) автоматизацію на рівні словоформи 3) автоматизацію на понадфразовому рівні – діалогічної або монологічної єдності. Також здійснюються удосконалення дій студентів з ЛО і як результат – вживання засвоєних ЛО при висловлювання своїх думок в усній формі (говоріння) та письмовій формі (письмово), а також контекстне розуміння ЛО при читанні та анулюванні. Тут ми маємо справу з мовленнєвими вміннями, які ґрунтуються на навичках, у тому числі й на лексичних, іншими словами, лексичні навички мають функціонувати в мовленнєвих уміннях [4,с.95].

Автоматизація дій студентів з новими лексичним одиницями активного словника. З цією метою ЛО можуть групуватися за ступенем і характеру праці, що дозволяє підходити до їх засвоєнню диференційовано, на основі їх методичної типології. Сумарна труднощі засвоєння ЛО об'єднує різні труднощі: 1) форми слова - звуковий, графічної, структурної (наприклад, труднощі виникають при засвоєння омофонів, в тому числі і граматичних, омографів - в разі значних графемно-фонемний розбіжностей, складних і похідних слів; 2) значення ЛО (наприклад, виникають труднощі при розбіжності обсягів значень слів в іноземній і рідній мовах, при засвоєння багатозначних слів, фразеологічних сполучень, в разі так зване «помилковою» синонімії ,тощо.

3) вживання - сполучуваності слова з іншими словами, особливостей його функціонування в мові (наприклад, великі труднощі виникають при засвоєнні словосполучень, які не мають точної структурно-семантичної відповідності еквівалентів в мові) [4, с.98].

З цією метою застосовуються переважно некомунікативні (рецептивні та рецептивно репродуктивні) вправи, тому що студент зустрічається перш за все з формою ЛО, а її значення він повинен зрозуміти, виконавши певні дії та операції, а саме:

- заповнення пропусків у тексті при читанні, що розвиває здатність до прогнозування;
- співвіднесення багатозначного слова в даному контексті з їх еквіваленти в рідній мові;
- вибір значення багатозначного слова, наявного в контексті, кількох даних значень;
- визначення значення підкреслено багатозначного слова в даному контексті за словником;
- визначення значення фразеологічного вираження за словником;
- вибір ключових слів у реченні, абзаці, тексті;
- знаходження в тексті незнайомих слів, що передають додаткову інформацію;
- знаходження в тексті слів, що виражають позитивну або негативну оцінку, характеристику тощо;
- знаходження в тексті інтернаціональних слів;
- підбір до даних інтернаціональних слів відповідних еквівалентів рідної мови;
- підбір до даних інтернаціональних слів відповідних еквівалентів рідної мови;
- визначення значень незнайомих складних слів за їх компонентами—земляк, співвітчизник (*El rompecabezas*- головоріз) *romper* –ломати , *cabeza*-голова;

визначення значення похідних слів, утворених від відомих коренів за допомогою відомих афіксів (ісп: *cansado-descansar*) *Este verano he descansado bien*; [4, с.99]

- визначення значення незнайомих слів, утворених конверсією;
- визначення нових значень відомих багатозначних слів з контексту;
- здогадка про значення незнайомого слова, словосполучення за контексту (ісп: *Con este televisor obtener imágenes tan perfectas que se vará trasportado a la realidad*) [4, с.102-103].

Говорячи про засвоєння лексичного матеріалу з метою формулювання лексичних навичок іноземної мови, зазначимо на особливості застосування різних лексично спрямованих вправ на різних ступенях навчання.

На першому етапі переважають усні беспереводного умовно-комунікативні вправи, які виконуються в аудиторії під керівництвом викладача з широким застосуванням хорових форм роботи, лексичних ігор, образотворчого і предметного наочний. Певна частина вправ повинен виконуватися письмово як у аудиторії, так і вдома.

На другому ступені зростає роль письмових вправ, особливо тих, які виконуються вдома самостійно. Поряд з умовно-комунікативними вправами використовуються некомунікативні в зв'язку з ускладненнями лексичного матеріалу, що вимагає використання аналітичних операцій для подолання труднощів, пов'язаних з формою, значенням і вживанням ЛО.

На третьому щаблі поруч з подальшою активізацією реального словникового запасу розширюється потенції ін'єкційний словниковий запас студентів, що підсилює роль вправ з багатозначними, складними, похі пізнім і і нтернаці онального словами. При цьому зростає питома вага самості йної роботи студентів з новою лексикою, удосконалюються прийоми користування двомовними словниками [4, с.103].

Таким чином, тема «Словоскладання» відноситься до навчання пасивного лексичного мінімуму, проте необхідна для розширення лексичного запасу учнів. При відборі ЛО враховується принцип включення синонімів та інтернаціональних слів, що повністю сходяться в іноземній і рідній мовах. Кількість ЛО, що складають активний і рецептивний лексичний мінімум, вказана у Програмі з іноземних мов для кожного етапу навчання. Активний і пасивний словниковий запас учнів називають наявним або реальним словниковим запасом. Реальний словниковий запас є основою для формування потенціального словника. Потенціальний словник складають ті незнайомі ЛО, про значення яких читач/слухач може здогадатися.

Автоматизація дій учнів з ЛО здійснюється шляхом зіставлення з рідною мовою, перекладу, некомунікативних вправ, відповідей на запитання; самостійність висловлювання з використанням ЛО обмежується навчальним завданням.

Функціональний підхід пропонує розкриття функції та значення через контекст, створення мотивації до використання ЛО; автоматизація відбувається шляхом самостійного вибору та комбінування ЛО у процесі оформлення думки; засвоєння форми, значення і функції відбувається взаємопов'язано. Для цього підходу характерне використання умовнокомунікативних вправ. Застосування нових ЛО відбувається під час виконання комунікативних вправ [5 с. 95].

В інтенсивному підході відбувається багаторазове пред'явлення великого обсягу ЛО у полілозі; використовується перекладна і безперекладна семантизація; відтворення ЛО відбувається у контексті, імітація – з використанням паралінгвістичних засобів, автоматизація — в умовах керованого спілкування. Учні застосовують нові ЛО шляхом розігрування етюдів, імпровізації у різних обставинах [12, с.120].

Науковці віддають перевагу функціональному підходу до навчання нових ЛО, не відкидаючи при цьому тих принципів інших підходів, які узгоджуються з ним. Поєднання раціонального з різних підходів може

забезпечити найкращий результат. Розглянемо детальніше зміст етапів, за якими доцільно організувати навчання нових ЛО.

Ознайомлення з новими ЛО (орієнтувально підготовчий етап формування лексичної навички). На цьому етапі відбувається усвідомлення лексичної системи ІМ у вигляді поняття про цю систему і правил користування нею; сприйняття й осмислення нових ЛО через семантизацію. Можливими способами семантизації є: розповідь, бесіда, окремі ситуації, самостійне ознайомлення зі словом (читання або прослуховування тексту). Вчитель спонукає учнів до пізнавальної діяльності, презентує нову лексику у контексті, чітко і правильно вимовляючи нові ЛО, оскільки перше запам'ятовування форми (*imprint*) є психологічно настільки сильним, що його наступне коригування є заважким, а інколи й неможливим.

У багатьох випадках доцільно об'єднувати два чи більше способів, наприклад, вербальну наочність (контекст) та невербальну (малюнок, рухи, жест тощо). Таку можливість дає вчителю розповідь з елементами бесіди, яка включає нові ЛО. Перед новою ЛО вчитель трохи уповільнює темп мовлення і виділяє нову ЛО інтонацією. Потім, в залежності від факторів, про які йшлося раніше, семантизує нове слово тим чи іншим способом і продовжує свою розповідь, час від часу залучаючи учнів до бесіди у межах їх мовних можливостей. Наведемо приклад розповіді вчителя для семантизації нових ЛО. У прикладах вони підкреслені, в дужках вказується можливий спосіб семантизації [4, с. 103].

Знання іноземної мови основа будь-якого перекладу, проте, далеко не єдиний його компонент. Блискучий переклад неможливий без глибокого розуміння менталітету іншої країни, її історії та культури, в яких мова знаходить своє відображення [9,с.38].

«Вплив різних етапів в історії Іспанії простежується на всіх рівнях іспанської мови, і перш за все, в його лексиці. За 600 років арабського ярма іспанська мова ввібрала в себе чимало арабських слів і конструкцій, багато з яких так глибоко вплелися в структуру мови, що перестали сприйматися як

запозичення. Так, слово «ojala!» походить від арабського *Allah*: фраза *Ojala no llueva!* в перекладі з іспанського означає «Хоч би не почався дощ», і мало хто замислюється, що в мові католиків ховається звернення до Аллаха

(«Дай Бог, щоб не почався дощ!»)

Англійська мова також здійснює і продовжує здійснювати вплив на іспанську. Однак іспанці намагаються уникати повного запозичення англійських слів, вважаючи за краще калькування або пошук еквівалентів в своїй мові [40].

2.2 Питання формування лексичних навичок з теми «Словоскладання» на уроках іспанської мови

У іспанській мовою словоскладання є другим за популярністю після деривації способом утворення. Це складні іменники синтаксичного способом словотворення: зрощення речень : *damebalance, sabelotodo, bienteveo*; зрощення словосполучень: *escoeficiencia, mediopañó, avenegra*; та складні іменники морфолого-синтаксичного способу утворення: *portafolios, maleducado, compraventa, bienhechor*. Такий спосіб словотворення робить досить широким пасивний словниковий запас учнів, що включає слова, які людина сама не може прийняти в мові, але при цьому розуміє їх значення, коли стикається з ними [2, с. 120].

Інший характерній іспанської мові словотвірній способом, стає все більш поширеним, це граматичний спосіб словотворення, тобто конверсія. Це спосіб утворення нових слів, при якому зовнішня форма не змінюється, але слово переходить в інший граматичний розряд, отримуючи нові функції і нове значення, яке теж буде часто легко вгадати. Наприклад: іменник → дієслово: *el progreso - progresar*; дієслово → іменник: *graduar -graduado, saber -el saber*. Хоча в іспанській мовою дана модель не є поширенням, проте

зустрічається найчастіше як трансформація дієслова в іменник: *compra* (купує) - *la compra* (покупка), *costar* (коштувати) - *el costar* (націнка).

Також для іспанської мови характерне освіти слів за рахунок афіксів, система яких досить розвінена. Однак практика показує, що іспанській словотвір для україномовних студентів в принципі не набагато складніший англійського, оскільки принципи, за якими функціонують і класифікуються іспанські афікси багато в чому схожі з українськими [4, с. 17].

Лексичними навичками називають навички інтуїтивноправильного розуміння і вживання іншомовної лексики на основі мовленнєвих лексичних зв'язків між слухо-мовленнєвомоторною і графічною формами слова та його значенням, а також зв'язків між словами ІМ. Одиницею навчання лексичного матеріалу є лексична одиниця (ЛО), яка може бути не лише словом, але й сталим словосполученням і навіть так званим «готовим реченням» (тобто таким, що не змінюється у мовленні). Прикладами ЛО можуть бути:

Ісп.: *hermoso; echar de menos; ¡Hola!*

У початковій школі (1-2-4 класи) важливо сформувати базові лексичні навички, необхідні для подальшого розвитку іншомовної комунікативної компетенції (ІКК) в основній і старшій школі. На цьому ступені здійснюється формування рецептивних і репродуктивних навичок у межах визначених сфер і ситуацій відповідно до вікових особливостей учнів і їхніх інтересів, на основі використання мовленнєвих зразків.

Для досягнення цієї мети застосовується хорова робота, лексичні ігри, зображальна і предметна наочність, широко використовуються письмові вправи. Використання ЛО на початковому ступені здійснюється в особистісній, публічній, освітній сферах спілкування ЛО вивчаються у межах тем: я, моя сім'я і друзі (члени сім'ї, вік); відпочинок і дозвілля (числа до 100, кольори, захоплення, види дозвілля, вільний час, улюблені дитячі герої); людина (частини тіла, предмети одягу, професії, види діяльності, опис зовнішності); природа (тварини, пори року, погодні явища); свята і традиції (місяці, дні тижня, назви свят); школа (предмети у класній кімнаті, шкільне

приладдя, навчальні предмети); місце проживання (населені пункти); помешкання (щоденні обов'язки, дім, квартира, покупки, види помешкань, умеблювання); навколишнє середовище; подорож (види транспорту). Рівень володіння іноземною мовою на кінець четвертого класу має відповідати рівню А1 згідно із «Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання».

В основній школі (5-9 класи) розпочинається етап систематичної й послідовної роботи з автентичними навчальними матеріалами, які забезпечують нормативне оволодіння спілкуванням. Зростає обсяг ЛО, у тому числі із соціокультурним компонентом, що сприяє формуванню соціолінгвістичної компетенції. Тематика охоплює різноманітні галузі знань, серед них і ті, які були об'єктом або вивчення на уроках з інших навчальних предметів (міжпредметні зв'язки), або із власного життєвого досвіду. Зростає доля самостійної роботи учнів, урізноманітнюються види навчальної діяльності, активно використовуються мовленнєві ситуації, що наближають навчальне спілкування до реальних умов [4,с.125]

У старшій школі (10-11 класи) систематизується та узагальнюється мовний досвід учнів, набутий ними на попередніх ступенях вивчення мови. Методи і види навчальної діяльності все більше набувають форм, наближених до реальних умов спілкування. Широко використовуються творчі, проектні, групові, інтерактивні форми роботи учнів. Зміст освіти диференціюється відповідно до профілю навчання. З'являються професійно спрямовані ЛО відповідно до певної галузі знань. Збільшується робота з формування пасивного лексичного мінімуму у процесі самостійного навчання. Серед граматичних тем пасивного мінімуму значне місце посідає тема словоскладання [4,с.125].

Зростає питома вага самостійної роботи учнів з новою лексикою, удосконалюються прийоми користування двомовними та одномовними словниками. У межах тих самих сфер (особистісна, публічна, освітня) поглиблюється тематика ситуативного спілкування: Я, моя сім'я, друзі

(особистість, стосунки з товаришами, взаємодопомога, якості особистості, види особистісних стосунків, батьки і діти, толерантне ставлення до оточуючих, емоції, права та обов'язки молоді, толерантність, гуманність, благодійність) [4,с.130].

Шкільний граматичний мінімум

Активний лексичний/граматичний мінімум— це той матеріал, яким учні повинні користуватися:	Пасивний лексичний/граматичний мінімум — це той матеріал, який потрібний учням для
<ul style="list-style-type: none"> ■ для вираження власних думок в усній (говоріння) чи письмовій (письмо) формах; ■ для розуміння чужих думок, сприйнятих в усній (аудіювання) чи письмовій (читання) формах. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ для розуміння чужих думок, сприйнятих в усній (аудіювання) чи письмовій (читання) формах.

Види лексичних / граматичних навичок:

- репродуктивні лексичні-граматичні навички, тобто навички правильного вживання в говорінні та письмі;
- рецептивні лексичні навички, тобто навички розпізнавання і розуміння ЛО активного і пасивного мінімумів при читанні та аудіюванні;
- навички обґрунтованої здогадки про значення ЛО, що відносяться до потенційного словника при читанні та аудіюванні; навички користування різними видами словників.

Процес засвоєння лексичного/граматичного матеріалу

У процесі засвоєння лексичного–граматичного матеріалу можна виділити наступні етапи:

- 1) етап ознайомлення учнів з новим ЛО – семантизація ЛО;
- 2) етап автоматизації дій учнів з новими ЛО – граматичними структурами.

Ознайомлення з новою лексикою проводиться у 2 способи: перекладний та неперекладний. Перекладні способи розкриття значень іношомовних ЛО включають: однослівний переклад (ісп. *Persona* – людина, *padres* – батьки);

багатослівний переклад (ісп. *Fiesta* – вечірка, свято ; *chaqueta* – піджак куртка); поза фразовий переклад (цей спосіб застосовується в інтенсивних методах);

а) за допомогою контексту, ілюстративного речення/речень (ісп. *A veces mi amigo me llama por la noche*);

б) зіставлення однієї ЛО з іншими відомими словами іноземної мови – за допомогою антонімів і зрідка синонімів (ісп. *Abrir* – *cerrar* відкривати– закривати);

– дефініція — опис значення нового слова за допомогою уже відомих слів (ісп. *el teenager – persona de edades comprendidas entre los 13 y los 19 años*);

– тлумачення значення ЛО іноземною мовою (ісп. *señora – forma respetuosa de referirse a una mujer.*)

Функціональний підхід пропонує розкриття функції та значення через контекст, створення мотивації до використання ЛО; автоматизація відбувається шляхом са мостійного вибору та комбінування ЛО у процесі оформлення думки; засвоєння форми, значення і функції відбувається взаємопов'язано. Для цього підходу характерне використання умовнокомунікативних вправ: Застосування нових ЛО відбувається під час виконання комунікативних вправ.

В інтенсивному підході відбувається багаторазове пред'явлення великого обсягу ЛО у полілозі; використовується перекладна і безперекладна семантизація; відтворення ЛО відбувається у контексті, імітація – з використанням паралінгвістичних засобів, автоматизація – в умовах керованого спілкування. Учні застосовують нові ЛО шляхом розігрування етюдів, імпровізації у різних обставинах.

З наведеного аналізу видно, що процес навчання іноземної мови — це в першу чергу процес навчання конкретної мови, а не просто нерідної мови. Такі аспекти мови, як фонетика, лексика і граматики, істотно впливають як безпосередньо на хід, так і на організацію даного процесу, спрощуючи або, навпаки, ускладнюючи формування в учнів тих чи інших мовних умінь і навичок [4,с.20-25].

Ми пропонуємо зразок фрагменту уроку з формування лексичної компетенції з теми «Formación de palabras» на старшому етапі.

	Зміст роботи «Formación de palabras»	
Етап2. Ознайомлення з поняттям Словоскладання даня Мета: Ознайомити учнів з поняттям Словоскладання	Maestro: Ahora vamos a conocer el tema Se llaman palabras a cada uno de los segmentos o elementos imprescindibles en el lenguaje, son los fragmentos funcionales de las expresiones, que al juntarse de manera ordenada, lógica y coherente, forman frases y oraciones. Estas se componen de varias partes, que son los lexemas o raíz, los morfemas y gramemas. Maestro: De que estan compuestas las palabras?(учні відповідають на запитання)	
	Sabelotodo	

<p>Прийом:</p> <p>Активне слухання, бесіда , відповіді на питання, виконання не комунікативних вправ.</p> <p>Учні відповідають на питання</p>	<p>Coche-cama</p> <p>Antifashista</p> <p>Alegremente</p> <p>Descansar</p> <p>Extraordinario</p> <p>Trabajador</p> <p>Obrero</p>	
	<p>Maestro: Ahora os propongo algunos ejercicios léxicos(учні виконують вправи на розбір складу слова)</p> <p>1. Separa en lexemas y morfemas las siguientes palabras.</p> <p><i>extraordinario - estudiábamos - artistas - panadero - secretarias - con</i></p> <p>2. Clasifica estas palabras en compuestas, derivadas o parasintéticas:</p> <p><i>pararrayos - norteamericano - indomable - radioaficionado - retomar - monolito - replegar - aconsejable - pasamontañas - ennegrecer - coparticipación</i></p> <p>3. Di si el morfema es de género o no lo es :</p> <p>casa - perro - bolígrafo - lechero - silla - anciana</p> <p>(Учитель пояснює поняття слова та слокоскладання)</p>	

Опрацьовуючи теоретичний матеріал з навчання лексико-граматичних тем пасивного мінімуму в ЗСО, ми дійшли висновку, що однією з актуальних проблем методики навчання іноземних мов є орієнтація навчального процесу на активну самостійну роботу тих, хто навчається, особливо, якщо йдеться про пасивний лексичний і граматичний мінімум. Самостійна робота включається сучасними методистами до змісту навчання іноземних мов і розглядається як інтегральна частина всієї системи роботи над мовою, яка входить до складу аудиторних, факультативних і позапрограмних занять [35].

Щоб уникнути розбіжності між навчальними і реальними потребами учнів у використанні іноземної мови, до організації самостійної роботи до програми рекомендується включати проблемні завдання, орієнтовані на дослідження певної соціальної, професійної чи особистісно значущої проблеми. Прикладом таких завдань можуть бути завдання проектної методики (конференції, дискусії, презентації з елементами рольової гри) [39].

Ефективним видом діяльності для оволодіння іноземною мовою в рамках самостійної роботи є робота з автентичними ресурсами, такими як: бази даних мережі Інтернет для здійснення професійного читання з метою збору та аналізу професійно значущої інформації; відео-, аудіо матеріал, який здатний виступати як засіб моделювання природного мовного середовища.

Оскільки проблема викладання інших мов приділяється мало уваги, викладач-практик змушений або обмежуватися найбільш загальними аспектами, або проектувати методи викладання іспанської мови, що знижує ефективність навчального процесу. Розглядаючи методику викладання будь-якої мови, ми говоримо не про абстрактні речі, а про реальну практику кожного окремого викладача. На практиці рідко буває так, щоб люди вивчали іноземні мови, не засвоюючи англійську. Навіть якщо в ролі першої іноземної студент обирає іншу мову, другою іноземною для нього буде англійська, оскільки практичне володіння будь-якою іноземною мовою означає вступ людини до міжкультурної комунікації, а цей процес рідко

відбувається без англійської мови [56].

Суттєвою педагогічною особливістю самостійної роботи є залежність розвитку пізнавальної самостійності від прийомів викладання. Евристичні завдання стимулюють творчу самостійність, а репродуктивна робота формує стереотипність як самої діяльності, так і мислення. Тому методика навчання повинна будуватися з урахуванням ускладнення змісту і способів діяльності самостійної роботи.

Динаміка діяльності із засвоєння нової інформації, формування певних навичок і вмінь вимагають адекватної системи засобів навчання, що стимулюють пізнавальну діяльність слухача. Успішний розвиток самостійної діяльності забезпечується постійним наростанням складності завдань.

Ефективність самостійної роботи може бути підвищена, якщо вона управляється, тобто здійснюється керівництвом діяльністю слухачів через складені викладачем алгоритми. Управління ходом самостійної роботи має дві рівноцінні мети: міцне засвоєння знань, розвиток навичок і вмінь, і одночасне оволодіння прийомами навчальної праці. Сучасні дидакти надають особливого значення методиці навчити вчитися, вбачаючи в ній передумови безперервної освіти. Беззаперечною умовою оптимізації організації самостійної роботи, є ступінь готовності і зацікавленості викладачів іноземної мови застосувати в навчальному процесі сучасні засоби інформаційних та освітніх технологій для створення гнучких, актуальних навчально-методичних матеріалів.

З точки зору мовної структури іспанська мова є значно простішою від багатьох інших європейських мов, особливо якщо говорити про їхнє засвоєння на початковому рівні. Те, наскільки ефективно структуруються базові знання, істотно впливає на процес подальшого вивчення будь-якої мови. Як зазначалося вище, однією з основних причин появ запозичених слів в мовах є домінуюче становище будь-якої мови, що відбувається в даний час. Також варто згадати, що в певні історичні періоди під впливом різних факторів (війна, розвиток науки, культури, географічні відкриття) слова з

певних сфер життя піддаються змінам і запозиченням більшою мірою, ніж слова з інших сфер [56].

ВИСНОВКИ

Словосладання сучасної іспанської мови відрізняється розгалуженою системою синонімії, відсутністю уніфікації, використанням аналогії, а також широкими дериваційними можливостями. Деривація і семантична неологія, поряд з процесом запозичення, є головними способами створення неологізмів як компонентів лексичного спадку. Сучасна іспанська мова користується великою кількістю моделями утворення нових слів, до числа яких відносяться словотворення шляхом афіксації.

В. С. Виноградов визначає неологізми як нові слова або значення, які закріплюються в мові і, які називають нові предмети думки. Для функціональної лінгвістики словотвір утворює вторинні (похідні) одиниці прямої та непрямої номінації засобами комбінаторики афіксальних і неафіксальних морфем, які моделюються як семантичні структури, що слугують для розчленування опису предмета, процесу або явища. У процесі лексико-семантичного словотворення відбувається зміна лексичного значення твірного слова. Зовнішня ж форма слова зберігається. Вона не зазнає змін на формальному рівні. Лексико-семантичний спосіб належить до діахронічних способів словотворення. Суфіксальний спосіб полягає у приєднанні до кореня словотворчих суфіксів, за допомогою яких може виникати мовна одиниця з новим поняттям або таким способом утворені мовні одиниці виражають лише певні відтінки значення початкового кореня.

Розподіл новотворів у сучасній іспанській мові за тематичними групами лексики є неоднорідним унаслідок популяризації окремих сфер діяльності комунікантів; специфіки розвитку мовної картини світу взагалі та іспанського суспільства зокрема; глобалізації світу. Найбільша кількість новотворів матеріалу дослідження складає такі тематичні групи лексики: політична, економічна, науково-технічна, медична, побутова, спортивна, культурно-мистецька.

Аналіз мовного матеріалу показав, що суфіксальне словотворення поділяється на номінальну, ад'єктивну, адвербіальну та вербальну деривацію.

Номінальна деривація це утворення іменників від основ слів з інших частин мови. Згідно з нашими дослідженнями в цій категорії найпродуктивнішими суфіксами є суфікси **-ción, -miento, -ada, -azo, -dad, -ería, -ia -ismo, -ía, -ia**. Наприклад, *glamourización, desapalancamiento, bicicletada, ruidazo, granadazo, ciberseguridad, tapería, comunitarismo, recortador, escaqueador, tejedera, blogguero, moritorio, emprendeduría*. Ад'єктивна суфіксальна деривація це формування прикметників за допомогою суфіксів. Більшість з них походять від іменникових та дієслівних основ, і менша кількість від інших частин мови. Найбільш продуктивними суфіксами сучасної іспанської неології є: — **iento, -ista, -dor, -ano, -ble, -ico, -ero**. Наприклад, *polvorienta, ferlosiano, mussoliniano, barcelonista, brutalista, comunitarista, construible, enchufable, antroposófico, confundidora, acidificante, atiborrante, blanqueante, desanimante, desequilibrante*.

Адвербіальна суфіксальна деривація — це утворення нових прислівників за допомогою суфіксів. Основою виступають переважно прикметники. Наприклад, *altruistamente, impiamente, públicamente, ruidosamente, sensatamente*.

Термін вербальна деривація означає утворення дієслів від слів інших граматичних категорій, переважно з іменникових та прикметникових основ. Найпродуктивнішими суфіксами є суфікси **-izar** (*customizar, glamourizar, hooliganizar, pasokizar*), **-ear** (*googlear, wasapear, deephousear, rockear, surfear, tuitear*) та **-ar** (*autogenerar, ficcionar, gentrificar*).

Таким чином, аналіз неологізмів, утворених за допомогою суфіксів сприятиме подальшому вивченню специфіки функціонування у іспаномовному дискурсі цих слів як засобів найменування нових явищ у суспільстві і науково-технічного прогресу.

В ході нашого дослідження ми визначили, які засоби словотвору існують в сучасній іспанській мові. З точки зору мовної структури іспанська мова є

значно простішою від багатьох інших європейських мов, особливо якщо говорити про їхнє засвоєння на початковому рівні. Те, наскільки ефективно структуруються базові знання, істотно впливає на процес подальшого вивчення будь-якої мови.

Як зазначалося вище, однією з основних причин появ запозичених слів в мовах є домінуюче становище будь-якої мови, що відбувається в даний час. Також варто згадати, що в певні історичні періоди під впливом різних факторів (війна, розвиток науки, культури, географічні відкриття) слова з певних сфер життя піддаються змінам і запозиченням більшою мірою, ніж слова з інших сфер.

Також були проаналізовані різні граматичні, фонетичні та функціонально-стилістичні зміни, які зазнає іспанська мова . На основі аналізу запозичень було встановлено, що в іспанській періодиці переважають англіцизми, що належать до сфери комп'ютерної техніки, економіки і політики. В процесі еволюції будь-якої мови лексичний запас розширюється завдяки замобам , в тому числі, словоскладання.

Підводячи підсумок дослідження, слід зазначити, що вивчення різних культур і різних національних мов в процесі їх еволюції відкриває широкі перспективи для подальшого їх дослідження .

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухбіндер В.А. Основи преподавания иностранных языков. К .: Высшая школа, 1986. 334 с.
2. Львовская З. Д. Пособие по испанскому языку для аспирантов и научных работников. М .: наука, 1991.
3. Маслико Е.А., Бабинская П.К., Будико А.Ф., Петрова С.І. Настольная книга преподавателя иностранного языка. Мінськ: Высшая школа, 2001. 522 с.
4. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. К.: Ленвіт, 1999. 320 с.
5. Мариненко П.І. Особливості функціонування неологізмів іспанської мови в науково-популярних текстах // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики
6. Мариненко П.І. Роль префіксоїдів в утворенні неологізмів в сучасній іспанській мові // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук. пр. К .: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2004. Вип. 14, книга 1. С. 277-281.
7. Мариненко П.І. Функції неологізмів-запозичень в сучасній іспанській мові // наука і сучасність: Зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. К .: Логос, 2004. Т. 42. С. 174-180.
8. Мариненко П.І. «Іменникові неологізми, утворені за с допомогою суфіксації в сучасній іспанській мові».
9. Мариненко П.І. «Місце скорочення та аббревіації в словотворчих процесах сучасної іспанської мови кінця ХХ – початку ХХІ століть» // Мовні і концептуальні картини світу: Зб. наук. пр. К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2005.
10. Мариненко П.І. «Словоскладання як один із шляхів поповнення лексичного складу сучасної іспанської мови».
11. Мариненко П.І. Неологічні префіксальні утворення в іспанській мові кінця ХХ початку ХХІ століть // Проблеми семантики слова.

12. Мариненко П.І. Суфіксальний спосіб утворення прикметникових та дієслівних неологізмів в сучасній іспанській мові // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики: Зб. наук. пр. – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2005. – Вип. 6. – С. 164-168.
13. Мариненко П.І. Динаміка іспанської мови: від мовних змін до неологізмів // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики: Зб. наук. пр. К.: КНУ ім. Тараса Шевченка, 2006. Вип. 9. С. 146-152.
14. Мариненко П.І. Основні функції лексичних новотворів в текстах сучасної іспанської періодики
15. Мариненко П.І. Парасинтетичний спосіб утворення неологізмів у сучасній іспанській мові.
16. Миролюбова А.А., Парахина А.В. // Иностранные языки в школе. - 2001
17. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. К.: Ленвіт, 1999. 320 с.
18. Ніколаєва С.Ю. Практикум з методики навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. К.: Ленвіт, 2001. 296 с.
19. Ніколаєва С.Ю. Практикум з методики навчання іспанської мови. 2ч. К.: Ленвіт, 1999. 36 с.
20. Панова Л.С. Обучение иностранному языку в школе. К.: Радянська школа, 1989. 145 с.
21. Рогова Г.В., Рабінович Ф.М., Сахарова Т.Є Иностранные языки в средней школе . М .: Просвещение, 1991. 286с.
- 22.. Чернявская В. Е. Дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень /
23. Шевченко І. С. Проблеми типології дискурсу / І. С. Шевченко, О. І. Морозова // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Харків: Константа, 2005. - С. 233-236.
24. Шевченко О.В. Тематическое своеобразие пісенних текстів як спосіб реалізації функцій жанров пісенного дискурсу / О.В. Шевченко //

- Известия Рос. Держ. пед. ун-та ім. А.І. Герцена. Вип. №115, 2009. С. 242 - 249.
25. Фірсова Н. М. Испанский язык : Пособие.
 26. Carrasco Cantos I. y Robles Ávila S. Los extranjerismos crudos en la 23ª edición del DRAE:
 27. Diccionario RAE 2017: lista de palabras nuevas y enmiendas. URL: <https://www.20minutos.es/noticia/3217507/0/diccionario-rae-palabras-nuevas-2017/#xtor=AD-15&xts=467263>
 28. Real Academia Española y Asociación de Academias de la Lengua Española. Nueva gramática de la lengua española: morfología y sintaxis. Madrid: Espasa, 2009. 1149 p.
 29. Real Academia Española. Technical, neologism and extremism in Spanish. 23rd edition of DRAE. 2015.
 30. Robles Ávila S. ¿What happened to the extraterrestrials involved in the avoidance of DPD in the recent DRAE23? Circular of Linguistics Applied to Communication. Madrid, 2017. С. 225-238.

СПИСОК ЕЛЕКТРОННИХ ДЖЕРЕЛ

31. Centro virtual Cervantes: Banco de neologismos.
URL: https://cvc.cervantes.es/lengua/banco_neologismos/busqueda.asp
32. Diccionario de la lengua española. Edición del Tricentenario.
URL: <http://dle.rae.es/>
33. Real Academia Española: Corpus del español del siglo XXI (CORPES XXI). URL: <http://www.rae.es/recursos/banco-de-datos/corpes-xxi>
34. Cerrolaza Gili O., Diccionario práctico de gramática. Madrid, Edelsa, 2005.
35. García de Diego, Vicente. Gramática histórica española. – Madrid: Gredos, 2006.
36. Gómez Torrego L., Gramática didáctica del español. Madrid, Ediciones SM, 1997.
37. Ivanitskaya A. Lexicología práctica de la lengua española. К.: Вища школа, 1989.
38. Lapesa, Rafael. Historia de la lengua española. – Madrid: Gredos, 1995.
39. Moral del Rafael. Historia de las Lenguas Hispánicas. – Barcelona: La Espiga, 2009.
40. Nueva gramática de la lengua española. Manual RAE. – Madrid, Espasa, 2012. <http://conceptodefinicion.de/fonologia/>
41. http://www.academia.edu/9122870/Luis_Fernando_Lara_-
42. [_Curso_de_Lexicolog%C3%ADa](#)
43. <https://2bachilleratoks.files.wordpress.com/2012/12/recursos-literarios.pdf>
44. https://es.wikipedia.org/.../Historia_del_idioma.
45. https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/6569/1/ELUA_06_09.pdf

46. <https://www.amazon.com/lexicolog%C3%ADa-Estudios-Linguisticos-Literarios->
47. [Spanish/dp/9681211871](#)
48. <https://www.significados.com/tipologia/>
49. www.ammanu.edu.jo/.../Historia_del_idioma
50. www.aulahispanica.com/node/240
51. www.caminodelcid.org/
52. www.cervantesvirtual.com/...historia
53. www.nci.tv/index.../262-historia-del-castellano
54. www.rae.es/.../historia-de-la-lengua-espanola
55. www.taringa.net/.../Historia-origen-del-idioma
56. www.wikilengua.org/index.php/Castellano